

Nâng cao chất lượng dạy và học Thực hành dịch tại Học viện Báo chí và Tuyên truyền

TS. TRẦN THỊ VÂN THÙY

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: tranvanthuy0712@gmail.com

Nhận ngày 15 tháng 5 năm 2024; chấp nhận đăng tháng 8 năm 2024.

Tóm tắt: Dịch thuật trong thời đại hiện nay đang trở thành một yếu tố quan trọng không chỉ trong giao tiếp quốc tế mà còn trong các lĩnh vực như kinh doanh, giáo dục, y tế và pháp luật. Sự phát triển của công nghệ, sự toàn cầu hóa và nhu cầu tiếp cận thông tin đa ngôn ngữ đang đặt ra nhiều thách thức và cơ hội cho ngành dịch thuật. Một trong những thách thức lớn nhất là sự phổ biến của công nghệ dịch máy. Mặc dù dịch máy đã tiến bộ đáng kể, nhưng vẫn còn hạn chế về độ chính xác và tự nhiên. Bài viết này đề cập đến một số vấn đề cần quan tâm về dịch thuật trong thời đại mới, phân tích thực trạng dạy và học Thực hành dịch tại Học viện Báo chí và Tuyên truyền, đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng dạy và học Thực hành dịch của nhà trường, đáp ứng yêu cầu của thị trường dịch thuật hiện nay.

Từ khóa: dịch thuật, công nghệ dịch thuật, dạy và học thực hành dịch, thực hành dịch thuật.

Abstract: Translation in today's era has become a crucial factor not only in international communication but also in fields such as business, education, healthcare, and law. The development of technology, globalization, and the demand for access to multilingual information present many challenges and opportunities for the translation industry. One of the biggest challenges is the widespread use of machine translation technology. Despite its significant progress, machine translation still has limitations in accuracy and naturalness. This article addresses some key issues in translation in the modern era, analyzing the current state of teaching and learning Translation practice modules at the Academy of Journalism and Communication. It proposes solutions to improve the quality of translation practice at the Academy to meet the current demands of the translation market.

Keywords: translation, translation technology, teaching and learning Translation practice module, translation practice.

1. Dịch thuật trong thời đại mới

1.1. Sự phổ biến của dịch máy

Trong thời đại công nghiệp 4.0 như hiện nay, vấn đề không phải bàn cãi là sự tham gia của công nghệ dịch máy, từ các ứng dụng như Google Translate đến các sản phẩm và dịch vụ công nghệ khác đang ngày càng gia tăng, đáp ứng nhu cầu của ngành dịch thuật khi khách hàng đang ngày càng yêu cầu nội dung dịch nhanh hơn, rẻ hơn và chất lượng cao hơn.

Các ứng dụng dịch máy như Google Translate, Microsoft Translator, và DeepL, các công cụ AI đã trở thành phổ biến và được sử dụng hàng ngày bởi hàng triệu người trên khắp thế giới. Những công cụ này cung cấp khả năng dịch ngôn ngữ tự nhiên tức thì, từ văn bản đến giọng nói và hình ảnh, giúp người dùng truy cập thông tin từ các nguồn đa ngôn ngữ một cách dễ dàng. Bên cạnh đó, công nghệ dịch máy đã được tích hợp vào nhiều ứng dụng và dịch vụ khác nhau, từ các trình duyệt web, ứng dụng di động cho

đến các nền tảng mạng xã hội và công cụ làm việc trực tuyến. Điều này giúp người dùng dịch ngôn ngữ một cách thuận tiện mà không cần rời khỏi ứng dụng hoặc trang web hiện tại.

Sử dụng máy dịch có thể giảm chi phí và thời gian so với việc thuê dịch giả chuyên nghiệp. Đặc biệt là trong các trường hợp cần dịch ngôn ngữ thông thường và nội dung không quá phức tạp, máy dịch có thể là lựa chọn hiệu quả. Tuy nhiên, chất lượng dịch của các hệ thống dịch máy vẫn còn hạn chế, đặc biệt là trong việc hiểu và chuyển đổi ngôn ngữ tự nhiên, phức tạp.

1.2. Tầm quan trọng của người dịch

Những người làm nghề biên dịch vẫn đóng vai trò quan trọng trong việc đảm bảo chất lượng và độ chính xác của bản dịch. Họ không chỉ cần phải làm chủ được ngôn ngữ nguồn và ngôn ngữ đích, mà còn phải hiểu sâu về các yếu tố văn hóa, kinh tế, chính trị của các ngôn ngữ đó, để có thể chuyển tải thông điệp qua hai ngôn ngữ nguồn và đích

phù hợp trong từng ngữ cảnh, yêu cầu của khách hàng và đối tượng người tiếp nhận văn bản thực tế.

Yếu tố con người trong dịch thuật là không thể thay thế. Sự sáng tạo, am hiểu về các sắc thái văn hóa thể hiện trong ngôn ngữ và khả năng thích ứng linh hoạt với các yêu cầu cụ thể đối với mỗi bản dịch từ nguồn sang đích trong các ngữ cảnh cụ thể đều là những khía cạnh quan trọng mà dịch máy không nắm bắt được hoàn toàn. Chính vì vậy, dù thừa nhận tầm quan trọng của công nghệ trong dịch thuật, thì yếu tố con người là một điều không thể phủ nhận, thậm chí vai trò và vị trí của các con người là không thể thay thế và không thể thiếu, ngay cả trong thời đại Cách mạng công nghiệp 4.0 như hiện nay.

1.3. Thách thức về chất lượng bản dịch

Độ chính xác và sắc thái ngôn ngữ

Mặc dù dịch máy đã được cải thiện, độ chính xác và khả năng nắm bắt sắc thái của ngôn ngữ vẫn là những thách thức. Điều này đặc biệt đúng đối với các biểu thức phức tạp hoặc thành ngữ phụ thuộc vào bối cảnh văn hóa. Một ví dụ điển hình cho điều này chính là dùng Google dịch với các cấu trúc câu, đoạn văn phức tạp mà ý nghĩa phụ thuộc nhiều vào văn cảnh, hoàn cảnh giao tiếp, bản dịch máy sẽ cho ra đời một phiên bản dịch "lạc lõng" với bối cảnh cần được "địa phương hoá", tạo sự khó hiểu cho người nhận thông tin dịch. Hơn nữa, ngôn ngữ thường đa tầng, đa nghĩa, việc chọn nghĩa nào là cả một công việc đòi hỏi "sự tinh tế" và thấu hiểu văn cảnh xuất hiện của từ hoặc cụm từ đó. Sự hỗ trợ của máy móc không thể đảm bảo độ chuẩn xác của việc dùng từ, dịch câu chuẩn trong các hoàn cảnh này.

Thấu hiểu văn hóa

Bối cảnh văn hóa và ý định có thể bị mất đi trong quá trình dịch, đòi hỏi sự giám sát của con người để đảm bảo thông điệp được dịch thuật truyền tải chính xác ý nghĩa ban đầu. Dịch máy sẽ không thể cân nhắc hết về các vấn đề có liên quan đến yếu tố văn hoá của ngôn ngữ đích. Văn hoá của ngôn ngữ nguồn có thể sẽ vẫn được đảm bảo, tuy nhiên, trong nhiều hoàn cảnh, công tác dịch thuật là hướng tới đối tượng nhận văn bản. Các công cụ dịch thuật không thể bao quát hết được các yếu tố nào trong ngôn ngữ nguồn cần chuyển đổi sang văn hoá của ngôn ngữ đích để đối tượng là người nhận có thể dễ dàng tiếp nhận được thông tin và hiểu được thông tin truyền tải. Nếu thiếu sự giám sát, chỉnh sửa của con người thì bản dịch sẽ mang tính khiên cưỡng, khó tiếp cận đối với người nhận văn bản đích.

1.4. Bảo mật và quyền riêng tư

Đây là các vấn đề về đạo đức liên quan đến quyền riêng tư dữ liệu và những thiên kiến tiềm ẩn trong thuật toán dịch máy. Dữ liệu cho dịch máy có thể phản ánh những thiên

kiến hiện có, dẫn đến các bản dịch thiên vị. Đồng thời, khi thu thập, xử lý và sử dụng dữ liệu cá nhân ở các văn bản dịch có tính nhạy cảm hoặc thông tin cá nhân, việc bảo mật và bảo vệ quyền riêng tư là rất quan trọng. Sự thu thập và sử dụng không đúng cách có thể vi phạm đạo đức và pháp luật. Công nghệ thu thập dữ liệu ngày càng tiến bộ, và việc quản lý dữ liệu cá nhân một cách đạo đức đòi hỏi phải xem xét cẩn thận về mục đích và phương thức thu thập, lưu trữ, và chia sẻ dữ liệu. Bên cạnh đó, thuật toán dịch máy có thể phản ánh những thiên kiến tiềm ẩn của những người tạo ra dữ liệu. Nếu dữ liệu chứa thiên kiến về giới, chủng tộc, tôn giáo, hoặc các yếu tố khác, các bản dịch có thể bị ảnh hưởng và trở nên thiên vị. Trong dịch thuật, việc đảm bảo rằng thuật toán dịch máy với dữ liệu đa dạng và không thiên vị là một phần quan trọng của việc đảm bảo tính công bằng và đạo đức trong sản phẩm dịch. Những cá nhân, tổ chức liên quan trong công tác dịch thuật đòi hỏi phải cân nhắc về tác động của sản phẩm của mình đến xã hội và cá nhân.

1.5. Sự đa dạng văn hoá và ngôn ngữ trong các xã hội hiện nay

Sự đa dạng văn hóa và ngôn ngữ đòi hỏi các dịch giả phải có kiến thức rộng về các nền văn hóa và ngôn ngữ khác nhau. Do đó, cần phải xem xét cẩn thận để tránh hiểu lầm hoặc dịch sai trong các bản dịch.

Mỗi ngôn ngữ mang trong mình không chỉ văn hóa mà còn cách suy nghĩ, quan điểm và cách biểu đạt riêng biệt. Người dịch phải hiểu rõ cấu trúc ngôn ngữ, ngữ pháp, văn hóa và cách diễn đạt của cả ngôn ngữ nguồn và ngôn ngữ đích để có thể dịch một cách chính xác và tự nhiên. Hơn nữa, mỗi quốc gia, khu vực, thậm chí là từng cộng đồng nhỏ trong một quốc gia cũng có văn hóa riêng, bao gồm niềm tin, giá trị, thói quen và quy ước xã hội. Điều này cũng đòi hỏi, các dịch giả phải có hiểu biết sâu rộng về văn hóa để có thể hiểu và chuyển đổi các yếu tố văn hóa trong bản dịch, nhưng cũng cần phải tránh những hiểu lầm và dịch sai do sự hiểu biết hạn chế. Đó là chưa kể đến việc mỗi ngôn ngữ đều có những cấu trúc ngữ pháp phức tạp, những từ vựng không có tương đương chính xác trong ngôn ngữ khác, hoặc những ngôn ngữ có hệ thống viết tắt hoặc phong cách ngôn ngữ đặc biệt. Văn hóa, do đó, cũng có thể gây ra những thách thức, ví dụ như việc dịch các biểu ngữ, thành ngữ, hoặc thậm chí là các yếu tố không ngôn ngữ như tôn giáo, phong tục, truyền thống.

Tóm lại, Cách mạng công nghiệp 4.0 đóng vai trò như một chất xúc tác mạnh mẽ cho các dịch vụ dịch thuật. Nó trao quyền cho các cá nhân, thúc đẩy hợp tác toàn cầu và mở đường cho một thế giới kết nối hơn, nơi ngôn ngữ không còn là rào cản cho giao tiếp và hiểu biết. Cách mạng công

nghiệp 4.0 mang lại nhiều lợi thế cho dịch vụ dịch thuật, giúp giao tiếp và chia sẻ thông tin giữa các ngôn ngữ dễ dàng hơn bao giờ hết. Tuy nhiên, điều quan trọng là phải thừa nhận những hạn chế của dịch máy và giá trị không thể thay thế mà các dịch giả là con người mang lại.

2. Thực trạng dạy và học học phần Thực hành dịch tại Học viện Báo chí và Tuyên truyền

2.1. Mặt tích cực

Các học phần thực hành dịch tại Học viện Báo chí và Tuyên truyền chiếm tỷ trọng lớn trong thiết kế chương trình giảng dạy cho sinh viên ngành Ngôn ngữ Anh, chuyên ngành Biên dịch. Sinh viên được học Thực hành dịch 1, Thực hành dịch 2, Thực hành dịch 3, Thực hành dịch 4 và Thực hành dịch nâng cao. Điều này cho thấy tầm quan trọng cũng như yếu tố thực hành được đặc biệt chú trọng và đề cao, giúp sinh viên có nền tảng ngôn ngữ vững chắc hơn, khả năng dịch thuật, khả năng đáp ứng các công việc có liên quan đến dịch thuật, phù hợp với nhu cầu của xã hội đang ngày càng mở cửa và hội nhập quốc tế đối với thị trường biên dịch, phiên dịch tại các cơ sở làm việc trong và ngoài nhà nước.

Bên cạnh đó, các chương trình, học phần đào tạo thực hành dịch thuật cho thấy sự đa dạng trong việc áp dụng nhiều nội dung, nhiều kỹ năng, trang bị cho sinh viên kiến thức và kỹ năng dịch thuật chuyên sâu. Đặc biệt, ở Học viện, sinh viên có lợi thế về thực hành, rèn luyện các kỹ thuật, kỹ năng biên dịch báo chí. Mỗi một học phần thực hành dịch, sinh viên sẽ được tiếp xúc với các văn bản báo chí đa dạng, thuộc các chủ đề và thể loại khác nhau với các hành văn, cấu trúc đặc thù của từng thể loại văn phong báo chí. Sinh viên sẽ tiếp cận với các văn bản từ dễ đến khó ở từng thể loại văn phong báo chí theo từng cấp độ học thực hành dịch và các yêu cầu về tốc độ dịch tương đương. Sinh viên làm chủ trong phân tích văn bản, các đặc điểm nổi trội ở từng thể loại văn phong báo chí, tiến đến áp dụng và thực hành thành thạo các thao tác, kỹ năng, chiến thuật dịch, thể hiện năng lực chuyển dịch ngôn ngữ, năng lực dịch thuật nói chung ngày càng nâng cao của mình qua các học phần dịch thuật. Hơn thế nữa các kỹ năng liên quan đến công nghệ dịch thuật cũng được chú trọng và được đào tạo để sinh viên phát huy tối đa năng lực dịch thuật của bản thân.

Là cơ sở đào tạo mang tính chuyên sâu và đặc thù về báo chí và truyền thông, việc đào tạo sinh viên ngành Ngôn ngữ Anh, chuyên ngành biên dịch cũng có những lợi thế đó là sự sẵn có của các tài liệu báo chí. Không chỉ giảng viên mà sinh viên cũng có cơ hội tiếp cận với nguồn tài liệu phong phú, đa dạng về chuyên ngành ở cả các bản tiếng Anh và tiếng Việt. Thư viện trường luôn đầy đủ nguồn học

liệu về các thể loại văn phong báo chí, các tài liệu học tập và tài liệu tham khảo về dịch thuật được cung cấp tại thư viện cũng như và cung cấp nguồn tham khảo, trích xuất online, giúp sinh viên dễ dàng tiếp cận kiến thức cần thiết và hữu ích cho việc học và tự học của bản thân.

2.2. Mặt hạn chế

Trước hết phải đề cập đến phương pháp giảng dạy. Hầu hết khi nói đến dạy và học thực hành dịch, nhiều giảng viên và sinh viên vẫn hướng tới lối thực hành truyền thống. Các giảng viên vẫn còn áp dụng phương pháp giảng dạy một chiều, lý thuyết - thực hành dịch thuật, hoặc vẫn đưa vào trong bài giảng những kiến thức đơn thuần thuộc về lý thuyết dịch, hạn chế khả năng tư duy sáng tạo và linh hoạt của người học. Trong khi đó, sinh viên cần có nhiều hơn sự tương tác trong giờ học: tương tác với các bạn học và tương tác với giảng viên, nhằm trao đổi, chia sẻ, và cùng phân tích các phần bài dịch để có thể tự phát hiện ra những mặt cần cải thiện và những kiến thức, kinh nghiệm cần tích lũy thêm.

Yếu tố thứ hai là thời gian thực hành chưa đủ. Tuy đây là học phần dạy thực hành dịch, nhưng cơ hội cho sinh viên thực hiện các khâu, các bước, các quá trình trong công tác dịch thuật. Hơn nữa, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ cho việc học và dạy thực hành dịch còn nhiều hạn chế. Các phòng máy không được nâng cấp thường xuyên, trong khi công nghệ không ngừng đổi mới. Các phòng học thực hành mới chỉ trang bị các máy tính và màn hình trình chiếu, chưa cập nhật các phần mềm hỗ trợ giảng dạy thực hành dịch. Điều này, phần nào ảnh hưởng tới việc thực hành của sinh viên và cơ hội được học và làm việc trong một môi trường dịch chuyên nghiệp.

Hiện tại, ngành Ngôn ngữ Anh đang tập trung vào chuyên ngành biên dịch báo chí; tuy nhiên, trong tương lai gần sẽ còn bao gồm có chuyên ngành phiên dịch để đảm bảo yếu tố thích ứng với thị trường trong lĩnh vực dịch thuật cũng như nhu cầu được đào tạo đa dạng của sinh viên. Sinh viên hiện rất cần được trải nghiệm thực tế, đặc biệt là ở giai đoạn học Thực hành dịch 3 và 4 để có cái nhìn chân thật nhất về nghề nghiệp tương lai, cũng như có động lực học và tự học cao hơn, đáp ứng được các yêu cầu ngày càng đòi hỏi của của nghề.

Về chất lượng giảng viên, hiện tại số lượng giảng viên giảng dạy tại khoa cho học phần Thực hành dịch có trình độ được đảm bảo. Tuy nhiên, số lượng giảng viên có bằng cấp và kinh nghiệm giảng dạy dịch thuật chuyên sâu còn hạn chế. Điều này phụ thuộc nhiều vào chiến lược đào tạo giảng viên cho học phần giảng dạy này của nhà trường.

Ngoài các hạn chế như đã nêu trên, còn một số thách thức khác như:

Một là, thách thức từ sự phát triển của công cụ dịch máy

Mặc dù, như đã nói ở trên công cụ dịch máy ngày càng cải thiện, nhưng chưa thể thay thế hoàn toàn vai trò của người dịch. Và sự phụ thuộc quá nhiều vào dịch máy có thể ảnh hưởng đến việc phát triển kỹ năng dịch thuật của người học, đặc biệt sinh viên đang trong quá trình học thực hành các kỹ năng dịch thuật. Việc sử dụng, áp dụng công nghệ không đúng thời điểm, không đúng giai đoạn sẽ mang lại nhiều hạn chế hơn là lợi thế khi sinh viên đang cần phát triển và rèn giữa các kỹ năng dịch thuật và nâng cao khả năng chuyển dịch ngôn ngữ.

Hai là, xã hội trọng điểm số

Hiện tượng chạy theo bằng cấp hay điểm số có thể khiến sinh viên chú trọng vào việc đạt điểm cao trong các kỳ thi dịch thuật thay vì thực sự trau dồi kỹ năng. Sinh viên chỉ hướng tới mục đích làm thế nào để có được điểm cao nhất mà quên rằng cần phải rèn luyện các kỹ năng, nâng cao năng lực dịch thuật. Điều này thể hiện qua việc, thay vì chú trọng đến yếu tố người dịch, từ các kỹ năng phân tích văn bản, nâng cao khả năng am hiểu ngôn ngữ, văn hoá, xã hội của cả ngôn ngữ nguồn và đích □ người học lại tận dụng ngay các phương tiện, phần mềm hỗ trợ dịch thuật và bỏ qua các yếu tố cần □ địa phương hoá □ bản dịch.

Nhìn chung, việc giảng dạy và học thực hành dịch thuật ở Học viện Báo chí và Tuyên truyền đang có những chuyển biến tích cực. Tuy nhiên, vẫn cần có những cải tiến trong phương pháp giảng dạy, tăng cường tính thực hành, và nâng cao chất lượng giảng viên để đáp ứng nhu cầu hội nhập quốc tế ngày càng cao.

3. Các giải pháp nâng cao chất lượng dạy và học phần Thực hành dịch

Nâng cao chất lượng dạy và học thực hành dịch là một vấn đề quan trọng trong công tác đào tạo của nhà trường nói chung và với sinh viên chuyên ngành Biên dịch nói riêng nhằm nâng cao vị thế và vai trò của nhà trường trong lĩnh vực đào tạo nguồn nhân lực cho thị trường biên phiên dịch; đồng thời trang bị đầy đủ cho sinh viên những kỹ năng, năng lực dịch thuật để sinh viên thành công trong lĩnh vực này khi ra trường, tham gia vào thị trường lao động ngày càng mang tính quốc tế tại Việt Nam. Dưới đây là một số giải pháp có thể thực hiện:

3.1. Cải tiến phương pháp giảng dạy

Điều quan trọng tiên quyết là cần thay đổi phương pháp giảng dạy truyền thống. Trong thực hành dịch không thể tập trung vào học lý thuyết và hay dịch từng câu, ngay kể từ các học phần thực hành dịch ban đầu việc dạy phải hướng đến phương pháp giảng dạy theo ngữ cảnh, giúp sinh viên hiểu cách sử dụng ngôn ngữ trong các tình huống thực tế.

Bên cạnh đó, cần áp dụng phương pháp học tập tích cực. Việc sử dụng các phương pháp học tập tích cực như thảo luận nhóm, mô phỏng tình huống thực tế để sinh viên có thể rèn luyện kỹ năng dịch thuật một cách hiệu quả.

Trong giảng dạy không thể thiếu kết hợp lý thuyết với thực hành; người dạy cần cân bằng giữa việc học lý thuyết dịch thuật và thực hành dịch các văn bản khác nhau, giúp sinh viên vận dụng kiến thức vào thực tế một cách linh hoạt. Với các học phần thực hành dịch, thì việc giảng dạy về lý thuyết nên ở hình thức trao đổi, thảo luận và chiếm tỉ trọng 1/4 thậm chí là chỉ 1/5 trong toàn thời lượng dạy và học để sinh viên có thời gian thực sự được trải nghiệm thực tế trong môi trường dịch thuật.

3.2. Tăng cường thực hành dịch thuật

Tạo môi trường thực hành đa dạng là điều cần thiết cho việc nâng cao các cơ hội dịch thuật nhằm phát triển tối đa khả năng, năng lực dịch thuật của người học. Do vậy, các học phần thực hành dịch cần cung cấp cho sinh viên nhiều cơ hội thực hành dịch thuật trong các lĩnh vực khác nhau như kinh tế, chính trị, văn hóa □

Đi đôi với môi trường thực hành đa dạng và việc sử dụng tài liệu thực tế. Sử dụng các tài liệu thực tế như bài báo, tài liệu kinh doanh, văn bản pháp lý, □ để sinh viên rèn luyện kỹ năng dịch thuật trong môi trường thực tế. Kể cả ở chuyên ngành của mình là dịch thuật báo chí thì người học cũng cần đến các tài liệu thực tế khác; bởi đó chính là nguồn tài liệu bổ sung hữu ích cho công việc thực tế sau này của sinh viên. Các thể loại đa dạng báo chí luôn cần có nguồn thông tin đa chiều, đa lĩnh vực; và với vốn kiến thức phong phú được tích lũy và bồi đắp trong quá trình học các học phần thực hành dịch sẽ là nền tảng vững chắc cho sinh viên trong việc phát triển, nâng cao năng lực chuyển dịch ngôn ngữ trong các văn cảnh và môi trường đa dạng khác nhau.

Một gợi ý nữa có thể áp dụng đó chính là tổ chức các cuộc thi dịch thuật để khuyến khích sinh viên trau dồi kỹ năng và có cơ hội học hỏi từ những người dịch chuyên nghiệp. Nhà trường hoặc Khoa Ngoại ngữ có thể tổ chức các cuộc thi liên trường hay trong trường ở quy mô nhỏ hơn là tổ chức giữa các nhóm lớp nhằm tạo động lực và môi trường học hỏi, trao đổi học thuật, thực hành dịch giữa sinh viên, và giữa sinh viên với các thầy cô giáo hướng dẫn.

3.3. Nâng cao chất lượng giảng viên

Đào tạo bài bản cho giảng viên phải là sự quan tâm hàng đầu trong nâng cao chất lượng dạy và học phần thực hành dịch tại Học viện Báo chí và Tuyên truyền. Giảng viên tại Học viện đều là đã trải qua việc học tập và nghiên cứu chuyên sâu tại các cơ sở ngoại ngữ hàng đầu tại Việt Nam. Tuy nhiên, dạy và học là quá trình không ngừng thay đổi và

ngày một yêu cầu cao, đáp ứng yêu cầu xã hội quốc tế hoá và toàn cầu hoá. Do vậy, các giảng viên cần được tạo điều kiện thường xuyên bồi dưỡng về phương pháp giảng dạy dịch thuật, kiến thức chuyên môn về các lĩnh vực dịch thuật khác nhau, và kỹ năng đánh giá chất lượng bản dịch.

Đồng thời, để môi trường giảng dạy thực sự mở, chuyên nghiệp và mang tính thực tế. Việc mời các chuyên gia dịch thuật tham gia giảng dạy sẽ là cơ hội cho sinh viên tiếp cận với các hình thức, mô hình dịch thuật mới; các chuyên gia sẽ chia sẻ kinh nghiệm thực tế với sinh viên, giúp cho các em có cái nhìn thực tế, đa chiều và xác định đúng đắn, quyết tâm, tự tin hơn con đường tương lai biên phiên dịch của bản thân.

Học tập là con đường dài, không ngừng được mở rộng và nâng cao. Vì vậy, nhà trường cần khuyến khích giảng viên nghiên cứu và cập nhật kiến thức. Bản thân các giảng viên cần phát huy tính chủ động trong nghiên cứu các xu hướng mới nhất trong lĩnh vực dịch thuật và cập nhật kiến thức chuyên môn liên tục.

3.4. Sử dụng công nghệ hỗ trợ

Trong thời đại công nghiệp 4.0, việc dạy và học thực hành dịch không thể loại trừ việc sử dụng các công nghệ hỗ trợ. Tuy nhiên, việc sử dụng công cụ dịch thuật hỗ trợ cần kết hợp với sự hướng dẫn của giảng viên; và việc khuyến khích sinh viên sử dụng các công cụ dịch thuật hỗ trợ như tra từ điển điện tử, phần mềm hỗ trợ dịch thuật như Wordfast hay Trados để tra cứu thông tin và hoàn thiện bản dịch phải diễn ra đúng thời điểm, giai đoạn và đúng lúc; được kết hợp với công việc, kỹ năng hậu kiểm sau dịch máy.

Tận dụng các nguồn tài nguyên trực tuyến cũng cần được kết hợp trong dạy và học thực hành dịch. Khuyến khích sinh viên sử dụng các nguồn tài nguyên trực tuyến như các trang web học thuật, các diễn đàn dịch thuật, để học hỏi và trao đổi kiến thức; bổ sung cho những gì được giảng dạy và học tập trên lớp; đồng thời nâng cao khả năng tự học, tự nghiên cứu, tự duy phản biện cho người học.

Từ phía giảng viên cũng cần áp dụng công nghệ vào giảng dạy, như sử dụng các công nghệ như bảng tương tác, phần mềm học tập trực tuyến để tạo môi trường học tập linh động, sinh động và hiệu quả hơn; lời cuốn hút với người học.

3.5. Tăng cường hợp tác với các doanh nghiệp

Nhà trường và Khoa nên mở rộng việc hợp tác với các công ty dịch thuật, doanh nghiệp quốc tế và các hãng thông tấn báo chí, truyền hình để tạo cơ hội cho sinh viên thực tập và làm việc, giúp các em tiếp xúc với môi trường dịch thuật thực tế và rèn luyện kỹ năng chuyên môn. Đồng thời có thể kết hợp mời chuyên gia dịch thuật từ doanh nghiệp, đơn vị dịch thuật và các đơn vị truyền thông chia sẻ kinh nghiệm thực tế với sinh viên, giúp sinh viên hiểu rõ hơn về nhu cầu

thị trường lao động và định hướng nghề nghiệp và kiến thức chuyên môn.

Tổ chức các hội thảo về dịch thuật với sự tham gia của các chuyên gia dịch thuật và đại diện từ các doanh nghiệp để thảo luận về các xu hướng mới nhất trong lĩnh vực dịch thuật và nhu cầu của thị trường lao động, giúp nâng cao kiến thức, cơ hội trao đổi cho cả giảng viên và sinh viên của trường.

Bằng cách áp dụng các giải pháp trên, nhà trường có thể nâng cao chất lượng dạy và học thực hành dịch cho sinh viên Ngôn ngữ Anh, chuyên ngành Biên dịch, giúp sinh viên có được những kỹ năng cần thiết để thành công trong lĩnh vực dịch thuật và đáp ứng nhu cầu thị trường lao động dịch thuật ngày càng mang tính cạnh tranh và đòi hỏi cao trong thời đại 4.0 như hiện nay.

Dạy và học thực hành dịch trong thời đại 4.0 có cả những thuận lợi và thách thức; chúng ta cũng phải thấy được rằng, việc áp dụng công nghệ trong dịch thuật không phải là vấn đề dễ dàng. Cùng với sự phát triển của công nghệ hiện đại, các phần mềm biên dịch, phiên dịch hỗ trợ người dịch được xuất hiện ngày càng nhiều, các vấn đề nảy sinh, từ việc áp dụng thế mạnh công nghệ hợp lý như thế nào để nó hỗ trợ một cách tính cực người làm công tác dịch thuật, mang đến một bản dịch phù hợp nội dung, văn cảnh, đảm bảo các yếu tố thuật ngữ thống nhất. Một trong những quan ngại đó chính là sự ỷ lại vào các phần mềm, máy tính hay Internet, người dịch không còn thường xuyên tra cứu các kiến thức ngôn ngữ, văn hoá, chính trị xã hội có liên quan đến các trong dịch thuật; dẫn đến các bản dịch chung chung, không sát nghĩa của bản gốc, từ ngữ, thuật ngữ sử dụng không thống nhất và không hợp lý với các văn cảnh cụ thể. Đứng trên góc độ này, công nghệ hiện đại không phát huy được bản chất hỗ trợ tính cực của nó.

Cuối cùng, người dịch và công cụ AI sẽ làm việc cùng nhau như một nhóm dịch duy nhất với mỗi thành viên đóng vai trò riêng biệt. Chúng ta có thể sẽ chuyển đổi từ bản dịch do con người hỗ trợ bằng máy tính sang bản dịch do con người hỗ trợ. Quá trình chỉnh sửa sau dịch máy sẽ đảm bảo rằng các bản dịch do AI tạo ra là chính xác và trôi chảy, trong khi người dịch là con người sẽ thực hiện những thay đổi sáng tạo cuối cùng để phục vụ cho các đối tượng cụ thể. Và suy đến cùng thì trong dạy và học thực hành dịch để nâng cao chất lượng thì cần kết hợp đồng bộ các yếu tố con người: như nâng cao chất lượng giảng viên, đẩy mạnh các mối quan hệ hợp tác với các đơn vị dịch thuật, đổi mới phương pháp giảng dạy, tăng cường môi trường dịch thuật với các yếu tố về công nghệ dịch thuật như áp dụng các công cụ hỗ trợ dịch thuật, các phương tiện dạy và học hiện đại phục vụ cho công tác dạy và học thực hành dịch./